

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ТУРИСТСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ У РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ У ГЛУХІВСЬКІЙ ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ

У статті аналізується сучасний стан туристичної індустрії у Глухівській територіальній громаді, розглядаються перспективи розвитку регіонального туризму, а також можливості інтенсифікації використання туристичного потенціалу регіону ум розвитку бізнесу.

Ключові слова: туристична індустрія; туристична територія; інвестиції; інвестиційний проект; регіональна економіка.

В статье анализируется современное состояние туристической индустрии в Глуховской территориальной общине, рассматриваются перспективы развития регионального туризма, а также возможности интенсификации использования туристического потенциала региона ум развития бизнеса.

Ключевые слова: туристическая индустрия; туристическая территория; инвестиции; инвестиционный проект; региональная экономика.

The article analyzes the current state of the tourism industry in the Glukhiv territorial community, considers the prospects for the development of regional tourism, as well as the possibility of intensifying the use of tourism potential of the region and the development of business.

Key words: tourist industry; tourist area; investments; investment project; regional economy.

Постановка проблеми. Недостатній рівень обліку світових тенденцій розвитку галузі, психології споживача туристських послуг, нестабільність соціально-економічної ситуації у зв'язку з запровадженими санкціями нині не дозволяють туристичній галузі конкурувати з промисловістю за податковими відрахуваннями. Матеріально-технічна база рекреаційних установ відстає від рівня світових курортів, основні фонди рекреаційних колективних засобів розміщення мають високий знос, що знижує конкурентоспроможність кримського регіону та потребує інвестиційних вкладень.

Визначення та використання соціально адекватних важелів впливу може сприяти становленню міста Глухів, як туристичного центру з неповторною історико-культурною спадщиною та природно-ресурсним потенціалом, зробіть місцем загальнодоступного повноцінного відпочинку та оздоровлення та джерелом поповнення державного та регіонального бюджетів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідження різноманітних аспектів стану та перспектив ринку туристичних послуг

знайшли своє відображення в працях українських і зарубіжних вчених: А. Гуцола, С.В. Дмитрука, Б.М. Мізюка, М.М. Малахової, І.Т. Балабанова, В.С. Новікова, А.Д. Аакера, В.Ю. Колесова, С.Г. Тягліва, В.Л. Горбунова, О.І. Черниш, А.В. Чечель та інших.

Метою дослідження є аналіз та оцінка стану та перспективи використання туристського потенціалу у розвитку бізнесу у Глухівській територіальній громаді.

Виклад основного матеріалу. Останнім часом в Україні велика увага приділяється державній політиці у сфері внутрішнього та в'їзного туризму. В Україні є чимало регіонів, які мають достатнім потенціалом у розвиток туризму. Проте реалізація інвестиційного потенціалу розвитку туристичної промисловості гальмується проблемами, характерними для кожного українського регіону: недостатня інфраструктура, кадровий потенціал, маркетинг, підприємницьке середовище, законодавча база.

Місто Глухів Сумської області внесено до Списку історичних населених місць України. З XVIII століття, коли Глухів був останньою гетьманською столицею, у місті збереглися унікальні пам'ятки, що мають не лише загальнонаціональне, а і міжнародне значення[1].

У місті налічується 52 пам'ятки містобудування і архітектури, історії та монументального мистецтва, що перебувають на державному обліку. З метою збереження і використання культурної спадщини в межах історичної частини міста створено Державний історико-культурний заповідник.

Водночас інтенсивна господарська діяльність на території заповідника, збільшення транспортного навантаження негативно впливає на технічний стан пам'яток. У вкрай незадовільному стані перебувають інженерні споруди та мережі, об'єкти дорожнього господарства.

Запобігти подальшому погіршенню стану забудови в історичній частині міста, зберегти унікальне культурне середовище, забезпечити раціональне використання культурної спадщини та створити сучасну міську туристичну інфраструктуру можливо лише шляхом вжиття невідкладних ефективних заходів.

Основними причинами виникнення проблем, пов'язаних із збереженням культурної спадщини та розвитком туристичної інфраструктури м. Глухова, є[1]:

- недостатній рівень державної підтримки у сфері збереження культурної спадщини та відсутність належного фінансування;
- відсутність системного підходу до збереження національної матеріальної та нематеріальної культурної спадщини, її використання для суспільно-економічного розвитку міста, формування його привабливого іміджу.

Існують два варіанти розв'язання проблеми.

Перший варіант передбачає збільшення обсягу державної підтримки для збереження культурної спадщини та розвитку туристичної інфраструктури міста. Зазначений варіант не забезпечує ефективного використання коштів через нерівномірне фінансування протягом року та не дає змоги залучити достатні обсяги фінансування.

Другий, оптимальний варіант розв'язання проблеми передбачає надання державної підтримки для збереження культурної спадщини та розвитку туристичної інфраструктури міста з одночасним використанням позабюджетних джерел фінансування, зокрема коштів спонсорів та інвесторів, а також доходів місцевого бюджету; запровадження прозорого механізму фінансування[7, с. 91].

Питання збереження культурної спадщини та розвитку туристичної інфраструктури міста може бути вирішено шляхом застосування комплексного підходу, що передбачає проведення всебічного обстеження пам'яток, визначення їх технічного стану і ступеня збереження, проведення протиаварійних робіт, реставрації та музеєфікації пам'яток, що мають особливу культурну цінність і є об'єктами екскурсійного показу, включення їх до загальнодержавних туристичних маршрутів, створення рекреаційних зон для відпочинку та обслуговування туристів.

Проблему можна розв'язати шляхом[5, с. 178]:

- здійснення проектування, спрямованого на збереження і регенерацію історичного архітектурного середовища міста;
- поліпшення технічного стану пам'яток архітектури, об'єктів культурної спадщини, забезпечення комплексного виконання реставраційних робіт;
- ліквідації аварійного стану інженерних споруд та мереж;
- забезпечення раціонального використання об'єктів культурної спадщини;
- поліпшення екологічного і санітарного стану історичної частини міста;
- збереження ландшафту рекреаційних зон;
- включення до туристичних маршрутів об'єктів, що мають особливу історичну та культурну цінність;
- створення сучасної туристичної інфраструктури міста;
- здійснення рекламно-інформаційних заходів;
- створення додаткових робочих місць.

Розв'язання проблеми здійснюється такими способами[4, с. 76]:

- проведення комплексних наукових досліджень, виготовлення проектно-кошторисної документації та виконання робіт з

реставрації, консервації, реабілітації та музеєфікації об'єктів, що мають особливу культурну цінність, упорядження території пам'яток;

- оптимізація маршрутів руху транспорту з метою запобігання негативному впливу транспортних засобів на об'єкти історичної забудови, здійснення інших природоохоронних заходів;
- проведення ремонту інженерних мереж і доріг;
- забезпечення вільного доступу до об'єктів, що мають особливу історичну та культурну цінність;
- розроблення нових туристичних маршрутів;
- налагодження міжнародного співробітництва у сфері охорони та використання культурної спадщини;
- популяризація пам'яток м. Глухова через засоби масової інформації, зокрема шляхом розміщення науково-популярних та довідково-інформаційних матеріалів про визначні історико-культурні об'єкти.

Залучення інвестицій в економіку м. Глухів вимагає формування сприятливого інвестиційного клімату, який стимулює ділову активність та забезпечує безперешкодну реалізацію інвестиційних вкладень суб'єктів інвестиційної діяльності на території Глухівської територіальної громади в економіку міста.

Перспективи використання туристичного потенціалу у розвитку бізнесу у Глухівській територіальній громаді. В умовах функціонування для залучення ресурсів на модернізацію та реконструкцію об'єктів колективних засобів розміщення, а надалі і для сталого розвитку туристичної галузі м. Глухів необхідно:

1. Визначити пріоритети інвестиційної діяльності у туристично-рекреаційній сфері. При дефіциті бюджету нестача інвестиційних ресурсів для здійснення такої діяльності викликає необхідність пошуку інших джерел їх фінансового забезпечення та зміни форми участі регіону з прямого фінансування на непряме[2 с. 176].
2. Формування спеціальних економічних зон туристично-рекреаційного типу або кластерів для активізації інвестиційного процесу у туристично-рекреаційній сфері та забезпечення фіскального стимулювання на основі системи преференцій та стимулів для резидентів таких зон. Розвиток кластерної моделі передбачає поєднання державних програм та приватних проєктів в одній системній моделі, сприяє підвищенню рівня послуг, що надаються споживачам, залученню громадськості до вирішення соціально-економічних проблем, ефективності використання коштів у регіоні[2 с. 176].

3. Залучення коштів приватних інвесторів, як джерела фінансування в інвестиційні проекти, наприклад. Їхньою особливістю є цільове призначення, тобто емісія здійснюється безпосередньо для фінансування будівництва чи модернізації того чи іншого об'єкта колективних засобів розміщення та інфраструктури на основі державно-приватного партнерства. Тут потенційними інвесторами виступають комерційні банки, пенсійні та інші фонди, орієнтовані консервативну стратегію інвестування[2, с. 176].

Висновки: На підставі проведеного аналізу стану та перспектив розвитку туристичної галузі м. Глухів можна зробити висновок, що туристично-рекреаційна сфера має високий сукупний потенціал, але необхідно здійснити якісні зміни, що стосуються туризму регіону в цілому, включаючи методичне забезпечення туристської діяльності м. Глухів, розвиток кадрового потенціалу у сфері туризму, формування маркетингової політики щодо туристичного продукту та розвиток пріоритетних видів туризму, туристичних кластерів.

У той же час необхідно приділити особливу увагу залученню як іноземних, так і українських інвестицій у розвиток санаторно-курортного та туристичного комплексів м. Глухова та особливо еко-курортного регіону України.

Перспективи подальшого наукових досліджень у даному напрямку. Підсумовуючи, перспективами подальших наукових досліджень, їх актуальність зумовлена тим, що останнім часом зростає кількість і якість інвестиційних проектів, що розробляються. Проте грошей комплексне становлення туризму в Уряді України нині немає, можлива лише точкова підтримка галузі. Ми вважаємо, що відповідальність за розвиток туризму має взяти на себе регіон, фокусуючись насамперед на власних жителях та туристах.

Список використаних джерел

1. Гаврилова, В.В. Туристичний потенціал Сумщини. В.В. Гаврилова, М.Д. Домашенко. Економічні проблеми сталого розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Балацького О.Ф., м. Суми, 6-8 травня 2019 р.: у 2-х т. За заг. ред.: О.В. Прокопенко, О.В. Люльова. Суми : СумДУ, 2019. Т.1. С. 141-143.
2. Гортенко І.О., Тарангул Л.Л. Економічні райони України: Посібник. Київ, 2003. 205 с.
3. Євдокименко В.К. Регіональна політика розвитку туризму. Методологія формування, механізм реалізації. Ін-т регіон. дослідж. НАН України. - Чернівці: Прут, 2017. 118 с.
4. Кифяк В.Ф. Організація туристичної діяльності в Україні: Навч. посіб. / В.Ф.Кифяк. - Чернівці: Книги ХХІ, 2003. 300 с.
5. Мацола В.І. Рекреаційно-туристичний комплекс України . Ін-т регіон. дослідж. НАН України. - Львів, 2016. 259 с.
6. Статистичний бюлетень «Туризм в Україні». Державна туристична адміністрація

України. Київ, 2006. 48 с.

7. Туризм і охорона культурної спадщини: український та польський досвід: Монографія. За заг. ред. Ю.Лебединського, В.Вакуленка, І.Валентюка, С.Коротич, М.Онисько. Київ: К.І.С., 2013. 176 с.

Д. Ю. Перетяцько, В. М. Зігунов

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ТУРИСТСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ У РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ У ПУТИВЛЬСЬКІЙ ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ

У статті досліджено проблеми досягнення ефективності туристичної діяльності в Путивльській територіальній громаді, досліджено туристичний потенціал території та наявність туристської інфраструктури. Основними перешкодами розвитку туристичного сектору в Сумській області, сьогодні переважно є чинники політичного, управлінського, економічного, екологічного, соціального та культурного характеру.

Ключові слова: туризм, територіальна громада, туристський потенціал, розвиток.

В статье исследованы проблемы достижения эффективности туристической деятельности в Путивльской территориальной общине, исследованы туристический потенциал территории и наличие туристской инфраструктуры. Основными препятствиями развития туристического сектора в Сумской области сегодня факторы политического, управленческого, экономического, экологического, социального и культурного характера.

Ключевые слова: туризм, территориальная община, туристский потенциал, развитие.

The article examines the problems of achieving the effectiveness of tourism in the Putivl territorial community, examines the tourist potential of the territory and the availability of tourist infrastructure. The main obstacles to the development of the tourism sector in Sumy region today are factors of political, managerial, economic, environmental, social and cultural nature.

Key words: tourism, territorial community, tourist potential, development.

Постановка проблеми. У багатьох країнах світу туристична індустрія є важливим чинником стабільного й динамічного збільшення надходжень до бюджету, позитивно впливає на стан справ у інших сферах економіки, а саме у транспорті, торгівлі, зв'язку, будівництві, сільському господарстві тощо. Об'єктом нашого дослідження стала Путивльська територіальна громада. Незважаючи на багаті природні туристичні ресурси та унікальну історико-культурну спадщину, Путивльщина і м. Путивль не можуть вважатися повноцінним гравцем на державній туристичній арені, задовольняючись роллю регіонального туристичного центру. Завданнями дослідження було відстежити стан та